

Raadsbericht

Aan : Raad
Van : College
Datum : 27 juni 2023
Doel : Actieve informatieplicht
Onderwerp : Effecten meicirculaire 2023 algemene uitkering
Beh. ambtenaar : Gladys Lopes Cardozo
Kenmerk : Z911826
Bijlage : -

Jaarlijks verschijnen meestal drie circulaire met als gevolg een wijziging op de algemene uitkering voor gemeenten. De onlangs verschenen meicirculaire geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid. De septembercirculaire geeft altijd de vertaling van de miljoenennota (rijksbegroting). Tot slot volgt de decembercirculaire met de uitwerking van de Najaarsnota van het rijk. De meicirculaire 2023 is volgens planning verschenen (31 mei 2023). In dit raadsbericht informeren we u over het financiële effect hiervan op de begroting van de gemeente Oostzaan.

Financieel effect meicirculaire

In onderstaand overzicht (tabel 1) ziet u het effect van de meicirculaire 2023 op de begrotingssaldi. Samenvattend is het effect van de meicirculaire alle jaren positief, maar niet voldoende om de negatieve saldi van de Kadernota 2024 om te buigen naar positieve saldi. Het financiële effect van de meicirculaire zal worden verwerkt in de primaire begroting 2024-2027 en het najaarsbericht 2023.

Tabel 1: Effect meicirculaire op de begrotingssaldi

Effect begrotingssaldo meicirculaire 2023	2023	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldi VJB 2023/KN 2024 (incl. noodzakelijk en gewenst)	-355.545	-1.128.026	-1.476.138	-1.066.379	-2.166.336
Netto effect meicirculaire 2023	-102.053	550.597	575.858	155.138	490.899
Begrotingssaldi inclusief meicirculaire 2023	-457.598	-577.429	-900.280	-911.241	-1.675.437

In het overzicht hieronder (tabel 2) lichten we de mutaties toe die tot bovenstaand begrotingseffect leiden. Verderop in dit raadsbericht lichten we de overige mutaties toe die géén begrotingseffect hebben.

Tabel 2: Mutaties met effect op het begrotingssaldo

Effect meicirculaire 2023 op het begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026	2027
1a Accresontwikkeling	132.561	340.243	498.347	482.738	508.560
1b Nieuwe financieringssystematiek vanaf 2027					409.453
2 Hoeveelheidsverschillen	-250.501	-337.094	-331.628	-325.715	-324.300
3 Aanpak inflatiearmoede	25.351				
4 Herinvoeren eigen bijdrage WMO			66.932	-7.254	-7.208
5 Jeugdzorg		541.900	336.618		
6 Overige verschillen	-9.464	5.548	5.589	5.369	-95.606
Totaal effect meicirculaire 2023 op het begrotingssaldo	-102.053	550.597	575.858	155.138	490.899

1. Accesontwikkeling

Normaliter volgde de algemene uitkering via het accres de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven volgens de methode samen-de-trap-op/samen-de-trap-af. Verhoogde of verlaagde het rijk zijn begrote uitgaven en/of inkomsten? Dan bewoog de algemene uitkering mee. Tot en met 2025 is deze methode losgelaten (vanaf de meicirculaire 2022). Tot en met 2025 stijgt het accres alleen met de loon- en prijsontwikkelingen en (landelijke) volumes zoals bevolkingsgroei. In de stijging van het accres in de meicirculaire 2023 zit naast de loon- en prijscompensatie 2023 ook een nagekomen (structurele) inflatiecorrectie van het jaar 2022. Dit omdat de prijzen in 2022 veel meer gestegen zijn dan volgens het CEP 2022 (maart 2022) geprognostiseerd was.

Het rijk rekent met een looninflatiepercentage van 5,2% (CPB loonvoet sector overheid). Dit percentage is gelijk aan het looninflatiepercentage dat door OVER-gemeente is verwerkt in de begroting 2024-2027.

In afwachting van een nieuwe, stabielere, financieringssystematiek ontstond hierdoor vanaf 2026 een daling in de algemene uitkering (ravijnjaar genoemd). Vooruitlopend op deze nieuwe financieringssystematiek heeft het kabinet in de septembercirculaire 2022 met een eenmalige compensatie in 2026 dit dal *gedeeltelijk* gedempt. Deze eenmalige uitkering is nu in de meicirculaire 2023 vanaf 2027 structureel geworden (€409.453) (tabel 2: regel 1b).

Hoewel nog 'under construction' is vanaf 2027 de nieuwe financieringsmethode een feit en wordt de algemene uitkering (landelijk) geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) en volgt de algemene uitkering niet langer de rijksbegroting. De effecten hiervan zijn nog onduidelijk en zullen in de septembercirculaire 2023 naar verwachting beter zichtbaar worden.

2 Hoeveelheidsverschillen

Hoeveelheidsverschillen zijn mutaties die voortkomen uit onze basisgegevens en worden aangeleverd via het CBS. In totaal zijn er ongeveer 40 maatstaven waar de verdeling van de algemene uitkering over de verschillende gemeentes door wordt bepaald. Deze hoeveelheidsmutaties (volumegroei) dienen te worden gedekt uit de groei van het accres.

WOZ-waardestijging hoger dan voorzien

De grootste oorzaak van mutatieverschillen in de verwerking van de meicirculaire 2023 zijn de (geprognostiseerde) WOZ-waardes. Deze mutatie is substantieel en bestaat uit meerdere factoren. Enerzijds bevatte sinds de herverdeling (meicirculaire 2022) deze

herziene maatstaf WOZ-waardes nog onduidelijke toelichting waardoor meervoudige interpretatie mogelijk was. In de meicirculaire 2023 is de methodiek herzien, wat tot een neerwaartse bijstelling leidt.

Anderzijds is bij de prognose van de WOZ-waarde 2023 (peildatum 1 januari 2022) rekening gehouden met een stijging van 13% gedurende het jaar 2021. De werkelijke WOZ-waardestijging (inclusief areaaluitbreiding) in de gemeente Oostzaan in 2021 is echter groter (15,2%). Dit zorgt voor een grotere uitname in de algemene uitkering dan voorzien.

WOZ-waardestijging prognose

WOZ-waardestijging heeft een negatief effect op de algemene Uitkering. Het Rijk gaat ervan uit dat bij een stijging van de WOZ-waarde de inkomsten van de gemeente stijgen (OZB). Echter, alleen bij areaaluitbreiding leidt een hogere WOZ-waarde tot inkomstentoeename in de OZB-opbrengst. Bij waardestijging van bestaande woningen daalt het OZB-tarief evenredig mee en is het effect op de inkomsten voor gemeente nihil. Deze rekenmethodiek om de OZB-last van de inwoners gelijk te houden bij WOZ-waardestijging is een beleidskeuze. Deze beleidskeuze heeft dus tot gevolg dat per saldo de inkomsten voor de gemeente dalen bij een stijgende WOZ-waarde. Gezien het huidige financiële perspectief van de gemeente Oostzaan kan (gedeeltelijke) heroverweging van dit beleid tot een van de mogelijke oplossingsrichtingen behoren om tot een sluitende begroting 2024 te komen. De prognose van de stijging van de WOZ-waarde 2024 (peildatum 1 jan 2023) ten opzichte van WOZ-waarde 2023 (peildatum 1 jan 2022) is 3% voor woningen. Deze prognose betekent een structurele verlaging van de algemene uitkering € 42.300.

3 Aanpak inflatiearmoede

Het kabinet stelt incidenteel gelden beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. De gemeente Oostzaan ontvangt in 2023 € 25.351. De raad heeft vooruitlopend op deze beschikbare rijksmiddelen zelf al beleid gemaakt door het instellen van een reserve Noodfonds inflatiearmoede (€ 150.000). Deze beschikbaar gekomen rijksmiddelen komen dus achteraf als gedeeltelijke compensatie hiervoor. We stellen voor deze nagekomen baten vrij te laten vallen in de algemene middelen.

4 Herinvoeren eigen bijdrage WMO

Het abonnementstarief in de WMO wordt afgeschaft. In plaats daarvan wordt de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de WMO heringevoerd vanaf 2026. Het abonnementstarief verdwijnt niet alleen voor de huishoudelijke hulp maar voor alle WMO-voorzieningen waarop het abonnementstarief nu van toepassing is. Het rijk schat in dat de kosten een jaar vooruitgaan op de invoering en hiervoor ontvangt de gemeente Oostzaan in 2025 € 66.932. Structureel wordt de algemene uitkering verlaagd met ruim € 7.000. Dit betreft een saldo van hogere lasten maar ook hogere eigen bijdragen. Toen het abonnementstarief werd ingevoerd had dit een aanzuigende werking en is het aantal inwoners dat gebruik maakt van WMO-zorg toegenomen. Of de herinvoering van inkomensafhankelijke zorg de zorgvraag weer zal verlagen valt moeilijk te voorspellen. We houden de raad op de hoogte van de effecten die dit zal hebben op de begroting.

Raadsbericht

5 Jeugdzorg

Gemeenten en Rijk hebben een principeakkoord bereikt over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd. Als gevolg daarvan ontvangt de gemeente Oostzaan extra middelen voor de jaren 2024 (€ 541.900) en 2025 (€ 336.618). Het blijft voorlopig nog bij incidentele rijksbijdragen. De beschikbaarstelling van structurele middelen vanaf 2026 vindt plaats na het advies van de deskundigencommissie en de besluitvorming daarover. In de Hervormingsagenda zit een besparingsopgave waardoor de extra rijksbijdrage in de tijd verlaagd. De structurele gelden zullen naar verwachting fors lager zijn dan de € 336.618 die we nu in 2025 ontvangen.

6 Overige verschillen

Deze restpost is een verzameling van mutaties in bestaand beleid zoals mutaties op reeds bestaande bekostigingsregelingen.

Te labelen gelden

In onderstaand overzicht (tabel 3) is te zien welke mutaties er in de algemene uitkering zijn ontstaan als gevolg van de meicirculaire zonder dat daar een begrotingseffect op volgt. Dit zijn de mutaties waar ook nieuwe lasten (of extra baten) tegenover staan. Deze mutaties zullen we verwerken in de begroting 2024 en/of het najaarsbericht 2023. Dit labelen van gelden heeft geen effect op de begrotingssaldi genoemd in tabel 2, deze zijn daar al in verwerkt.

Tabel 3: Mutaties zonder effect op het begrotingssaldo

Effect meicirculaire 2023 zonder effect op het begrotingssaldo	2023	2024	2025	2026	2027
7 Leerlingenvervoer Oekraïne	8.218				
8 Taal voor ontheemden uit Oekraïne	5.875				
9 Brede impuls combinatiefuncties/buurtspportcoaches	-46.012	-46.012	-46.012	-46.012	-46.012
10 Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	3.212	3.385	3.538	3.437	3.414

7 Leerlingenvervoer Oekraïne

Uit de Oekraïne zijn veel mensen naar Nederland gekomen, waaronder veel kinderen. Gemeenten hebben de regie en verantwoordelijkheid voor het leerlingenvervoer aan Oekraïense leerlingen. Voor deze taak hebben we voor 2023 een tegemoetkoming ontvangen van € 8.218 van het Rijk. Deze gelden zijn een vergoeding voor de periode 1 januari 2023 tot aan de zomervakantie 31 juli 2023.

8 Taal voor ontheemden uit Oekraïne

Ontheemden uit Oekraïne hebben nu beperkte mogelijkheden om de Nederlandse taal op vrijwillige basis te leren. Om een hogere (passende) arbeidsparticipatie en deelname aan de Nederlandse maatschappij te stimuleren is het leren van de Nederlandse taal essentieel. Deze middelen hebben tot doel het gemeentelijke aanbod van taalonderwijs

aan volwassen ontheemden uit Oekraïne te stimuleren. De gemeente Oostzaan ontvangt hiervoor incidenteel € 5.875.

9 Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches

De uitkering voor de brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches wordt uit de algemene uitkering getild en dit wordt een aparte specifieke uitkering waar we verantwoording over moeten afleggen. Deze specifieke uitkering is onderdeel van de zogenaamde GALA-gelden (Gezond en Actief Leven Akkoord). Dit heeft geen begrotingseffect omdat dit slechts een verplaatsing van budget betreft.

10 Wet nieuwe procedures vaststelling verkiezingsuitslag

Op 1 januari 2023 is de Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen in werking getreden. Vanaf 2023 is er structureel voor Oostzaan afgerond € 3.500 beschikbaar voor de financiële gevolgen de uitvoering van deze wet. Belangrijkste doel van dit wetsvoorstel is het creëren van mogelijkheden om tijdig voor de vaststelling van de uitslag van een verkiezing eventuele (tel)fouten te constateren en op een transparante en controleerbare manier te corrigeren.

Link naar de circulaire

De volledige circulaire is terug te vinden via de onderstaande link:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2023/05/31/meicirculaire-gemeentefonds-2023>

Het college biedt u deze informatie ter kennisneming aan.